

AZ ERDÉLYRÉSZI
MÉHÉSZ EGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
STR. A. MURESAN (ATTILA-U.) 10.

Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BÁLINT az E. M. E. főtitkára.
Főmunkatársak:
BALÁZS PÉTER, BOGA LAJOS, SZENTPÉTERY GYÖRGY.

TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELENIK
HAVONKÉNT EGYSZER

Meghívó.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület az Udvarhelyvármegyei Méhész Egyesülettel karöltve folyó évi szeptember hó 12-én Székelyudvarhelyen a róm. kath. főgimnázium dísztermében d. e. 10 órakor

méhészeti vándorgyűlést

rendez, amelyre az összes méhésztársakat tisztelettel meghívjuk.

Kolozsvár, 1926 aug. hó 12-én.

Lakatos Tivadar Br. Jósika Gábor
az U. M. E. elnöke az E. M. E. elnöke

Török Bálint
az E. M. E. főtitkára

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó
2. Dr. László Márton (Nagyiklód) E. M. E. alelnök előadása: a fajnevelésről.
3. Szentpétery György (Erzsébetváros) E. M. E. ig. vál. tag. előadása: a betelelésről.
4. Fülel Endre, az U. M. E. tagja előadása: a méhek életéről.
5. Dr. Fosztó Béla (Alsófüle) E. M. E. tag előadása: Udvarhelyvármegye méhlegelőjéről.
6. Lakatos Tivadar (Székelyudvarhely) az U. M. E. elnöke előadása: a Hargita-kaptárról.

Tudnivalók!

Vonatérkezések Segesvár felől 8 ó. 35 p., 13 ó. 10 p. és 22 ó. 45 p.

Vonatindulások Székelyudvarhelyről 6 ó., 11 ó. 50. és 15 ó. 55 p.-kor.

Elszállásolás tekintetében tájékoztatást nyújt az U. M. E. elnöksége, úgy a vonaton, mint kocsin és szekeren érkezők számára. A lovak részére takarmányról kérjük gondoskodni.

Délben társasbéd.

A vándorgyűlés napján megtekinthető a Székelyudvarhelyi székely kiállítás.

Elővigyázati teendők a méhek betelelésére.

Bizony úgy van az, hogy a gondos méhész már augusztus első felében, mindjárt a főhordás után, figyelmesen át kell vizsgálja méh családját, hogy azok népessége az anyaméhek mineműsége felől meggyőződést szerezzen magának.

Az olyan méhész, aki méhelvel az egész munkaidény alatt szeretettel foglalkozott, nem sok bajmóddal végezheti el ezt a munkát. Nem kell chez több, mint egy pár külső keret kiemelése, a csendes morajlás, vagy panaszos sirás, a kaptár aljának megfigyelése, hol a belső munka és a méhek elhelyezkedésének nyomai, a lehulló parányi törmelékek gyűléseinek látványai: azonnal tudni fogja, hogy mi van benn? Azután már könnyű az elhatározás. Ahol nincs

semmi gyanus körülmény, ott nyugodtan haladunk tovább; hol gyanusat neszelünk: ott tisztázzuk a helyzetet, s ahol baj van: ott higgadtan, de azonnali erős elhatározással bele nyulunk a dologba, hogy menítsük, megjártsuk és biztosítsuk, amit lehet.

Az időjárás bő késői hordást ígér? Ne csak a mezők őszi pompáját s a fénylő égbolt kézkomácu tündöklését nézzed. Ez csak ígérlet. Méheid biztosabban mondják, hogy mit várhatsz? Ha szapora fiasítással vannak telve a sejtek s a fiatal méhek raja zsong körülötted: akkor nyugodtan várhatod a késői őszi hordást. Bizton elől! Az erdélyi anyaméhnek különös sajátosságát észleltem éveken át az időjárás ígérletével szemben. A mézelésre kilátástalan időben fokozatosan, de biztos elhatározással szűkítette a fiasítást, míg a jó hordás kilátásakor: a fiasítást széles téren folytatta tovább.

De lehet, hogy az időjárás mostoha, miszerint már maga az a körülmény annyira szembeötöl, hogy minden hordási reménnyel felhagyunk: az ember is s a méhek is. Ilyenkor arra kell igyekezni, hogy az anyát, a méhcsaládok rendes, de nem túlbőséges mesterséges etetésével mérsékelt petezésre serkentsük. Az így kikélt fiasításból lesznek eljövendő tavasz dajkáló méhei a jövendő munkásság alapvetői. Az olyan anyák, melyek a mesterséges etetésre sem reagálnak s petét nem raknak, vagy ha igen, akkor is csak immel ámmal: bizvást kiirtandók s a tartalék anyákból kicserélendők. Ha pedig ilyenek nem létben abban a kényszerhelyzetben lennénk, hogy a hasznavehetetlen s tovább tenyésztésre alkalmatlan anyákat is meg kellene hagynunk: ám jó; de a jövő tavasz első teendői közé irányozzuk elő azok sürgős kicserélését s pontosan jegyezzük elé az ilyeneket; mert ha áttelelnék is: a jövő tavaszi szaporítást nem fogják munkálni. Az ilyen anyás családok rendszerint hátramaradnak, elalányosodnak, elpusztulnak.

Tehát: egészséges lehetőleg fiatal anya, egészséges fiatal és jó magabíró méhekből álló mehcslád — ez a jó betelelésre való előkészület legfontosabb elővigyázati intézkedése.

Azért idején gondoskodjunk anyanevelőkről s azok okoszerű benépesítéséről, illetőleg anyák neveléséről. E célra használjuk fel a gyenge másod és harmadrajokat, ez utóbbiak körül ne restelkedjünk még a legkisebbek miatt sem.

Kis jelentéktelen rajok esetén inkább tartalék-anyáról gondoskodjunk mint méhcsaládjaink létszámának emeléséről. Ha van anya nevelő-kaptárocskánk, jól! De ha az nincs, üssük be gyenge, akár csak maroknyi rajunkat egy kasba és annak csucsába dédelgessük — amíg csak szükségünk lehet rá. Ilyen primitív módon is sok pompás anyát nevelhetünk, melyet parányi népességével együtt adunk be az eltávolítandó és kicserélendő régi anya helyébe.

Ha az anya fiatal és egészséges és a népesség is hasonlóan ilyen, akkor még csak a megfelelő téli ételről gondoskodjunk és gond nélkül tekinthetünk a lassan de biztosan közelgő betelelés felé.

Igen, megfelelő téli ételről szólottam. Mert erről idején kell gondoskodjunk! És hogy mi ennek a legkönnyebb módja és lehetősége? Azt a következőkben adom elé.

Megvallom, hogy én a sokat hibáztatott és sokak részéről hasznavehetetlennek deklarált és értéktelennek erősített u. n. országos méretű kaptárokkal méhészkedem. Ezelőtt 10 évvel, rajongó szeretetem a méhészet iránt és a húzó vágy, hogy a Székelyföldön egy méhészeti szaktanfolyamok tartására alkalmas minta-méhészet létesítésére s ezzel a méhészkedés népszerűsítésére nyujtsak segítő kezét, nem sok gondolkodási időt engedett arra, hogy a különböző s már akkor ellentétben álló rendszerek és irányok között válogassak, hanem vennem kellett azt, melyet erre a célra a régi magyar állam méhészeti főfelügyelőisége kijelölt: az országos méretű hármast kaptárt.

Sohasem reméltem, hogy ez a kaptár nyitja meg számomra a tejjel-mézzel folyó Kanaánt, de nem féltem attól sem, hogy annyira hasznavehetetlen lenne, miszerint: minden körülmények között kiérdemelte volna a halálos ítéletet. Azt sem tagadom, hogy bennem is felduzzadt nem egyszer a vágy, a nagy reklámmal hirdeti s a méhészek boldog paradicsomát elem varázsló más méretű és más rendszerű kaptárak után; de egy néhány kísérlet arról győzött meg, hogy: nem a kaptárforma egyedül oka a bő mézhozamnak, — a „fénves” eredménynek, hanem a tájék, melyen méhészkedünk, annak méhlegelő gazda-ága; továbbá: a szakértelem és a folytonos, kitartó munka. Olyan vidéken, mely a méhészetre alkalmas: helyes kezelés mellett kétszer háromszor annyi eredménnyel működhetünk ezzel a kaptárral is megfelelő kezeléssel és utánjárásal, mint az a szomszédunk, ki a legjobbnak kikiáltott kaptárokat vásárolta be; s a sok dicséret és frázisos nagybolással eltelve: összetett kezekkel várta a mázsás terméseket.

Ezekkel az u. n. kis kaptárokkal méhészkedve is megtaláltam a megnyugtató, megbékéltető és tanulságos eredményt.

Tudvalevő, hogy méhészetem Marosvásárhely határára közvetlenül a „Nagyerdő” mellett szőlőgazdaságom kiegészítő része, melybe a tavaszi ébredés a legkorábbi nyíló vadvirágokkal, gazdag mogyoró és fűzbokrokkal, som, egres- és éger, továbbá juhar és szilfákkal, ezek elvirágzása után pedig nyomban gazdag gyümölcs- és erdei tölgy, valamint cserfafa-félésekkel bő hordás; ad, s nem egyszer gyarapodok, főleg a tölgy és cserfa levelek tövében található mézharmattal. Ez a méztermés azonban élvezeti és teletelési célokra is csak másodrendű anyag. Színe is valami hamvas-sötét, szürkés-sárga, vastag pépes massa, melyet csak mézeskalácsos és süteményfélékre ajánlok és értékesítek, de betelelésre, különösen tömör cukrosodása miatt — nem! Az én kis kaptáiraiban használt kereteimmel azonban jól elrendezhetem ennek sorsát is. Vidékünkön u. i. az erdei vadfák virágzása május közepére véget ér; de a gyümölcs és egyéb mézelő növény javában nyílik tovább, vagy virágzásra készül. Az ilyenkor teljesített első pergetéssel elzedem az első méztermést s a mi ezután gyűl a második pergetésre, a legzamatosabb virágméz, gyarapodva a garmadával nyíló mézel és erdei réti virág, zsálya, izsópp, akác és hárs mézzel, melyből az idén végrehajtott második pergetéskor annyit hagyok meg, hogy szükség esetén teletelésre igényelt mézkészletem nagyobb része fedezve legyen. A koral nyártól

közép-őszig tartó közepes, de rendszeres hordás esetleg bő felesleget adhat téli élelem céljára de ez az elővigyázati eljárást mindig hasznosnak találtam.

Különböen egy érdekes megfigyelésre jutottam el (1925-ben), midőn azt vettem észre, hogy egyes méhcsaládok, mintha maguk is osztályoznák a mézet. Némely családok u. i. tisztább, határozottan világosabb mézet raktároztak el mint mások; bár azon körülmények és feltételek egyformák voltak. De, mivel ezt a jelentőséget csak a főhordás vége felé vettem észre, mint észrevétel jegyeztem fel magamnak, jövő évi bővebb tanulmányozás céljából.

Közismert tény, hogy főhordás után augusztus és szeptember folyamán méhcsaládaink maguk is segítségünkre vannak a betelelés előmunkálataiban s ez elég hosszú időn át szorgosan készülik elé telelőfészüküket. S ha ilyenkor eteljük fel velük a pergetéskor visszamaradt lefedelezés maradványait s ezenkívül szükség szerint valamennyi mesterséges etetéssel is segítjük méheinket, a betelelés előkészítő munkáját befejezetnek mondhatjuk. Szeptember végén, legkésőbb október 10—15-éig feltétlenül elérkeztünk a tényleges beteleléshez.

Azonban megtörténhetett az is, hogy mézélés szempontjából az egész mézélési esztendő szakasz rossz volt. Nemcsak hogy bőven nem pergetünk, hanem várakozásunkban csalódva, az üres keretek felénk sötétlő sejtjei mindmegannyi aggasztó kérdés gyanánt merednek reánk: mi lesz most? Méhésztársam! ilyenkor se csüggedj el. Bármily áldozattal is gondoskodjunk éhséggel, esetleg éhhalállal fenyegetett méheink téli élelméről.

E célból lehetőleg és elsősorban megbízható helyről, etetésre alkalmas mézet szerezzünk be. De jó a cukor is, melyet 50% os oldattal főzzünk, illetőleg forraljunk szirup vastagságra. Megjegyzem, hogy a tiszta cukornak feltétlenül előnyt adok az u. n. etetésre kiutalni szokott segély-cukor felett. De semmiképen se igyekezzünk hamis takarékoságra, vélvén, hogy ha higabb oldatot adunk, majd azzal is megélnék méheink, mert aránytalanul sok munkát adnánk nekik a feles víz mennyiség elpárologtatásával a csak a megfelelő besűrűsödés után teljesíteni szokott téli befedelezéssel. E nélkül u. i. a telelésre szánt élelem előkészítése nem teljes. Fehát: elegendő mesterséges táplálék; annak behordásánál megfelelő óvatosság: nehogy rablás támadjon; takarékoság: s ezért egy kiló súlyú tápláléknál többet sohase adjunk be egyszerre, a legerősebb családok sem; gyengébbeknek pedig megfelelően kisebbített anyagot.

Szomorú évek azok, amelyek folyamán így kell előkészítsük a betelelést, — de ugye a súlyos esztendők után, mindig boldog reménnyel lépjük át a határt, melyen túl új esztendő s boldogabb jövőd virradását reméljük és várjuk.

Tóthfalusi József.

Vándorméhészet.

A méhészet természettudományi foglalkozás s mint ilyennek a módszerei is azonosok a természettudomány módszereivel, a megfigyeléssel és a kísérletezéssel. Előtte a Székely Méhésztől évfolyama s állapozása után örömmel tölti el szívemet, hogy az én véreim e két módszerrel mennyire tökéletesítették ezt a gazdálkodási ágat. Mint minden tudományágban valamely fejlődési fokozatból a magasabb átmenet előtt rendszerezése történik az addigiaknak, úgy itt is az egymásután megjelenő enciklopedikus munkák erre vallanak. A kaptáros házi méhészkedés rendszere már nem talál újat, kerek egész, azaz az eddigi kísérletezések és megfigyelések képessé teszik a méhészt arra, hogy a házi méhészkedés keretén belül maximális eredménnyel méhészkedjen.

Mi volna hát a következő magasabb fejlődési fokozata a méhészetnek?... A vándor-

méhészet. Mi adná meg erre a rugót?... a mai nehéz megélhetés s intelligens méhészeinknek az az érzése, mely társulásra kényszeríti az eddigi szétszórta élő, munkálkodó méhészeket, amely a Méhésztársaság már megteremtette.

1912-ben úgy augusztus elején találkoztam a keleti pályaudvaron Homoky J. abonyi méhészrel. Ugy sietett mintha méheket kergették volna.

— Hová?!...

— Leszállítottam Békésmegyébe méheimet s annyi mézet pergetek, hogy nem tudom hova tenni. Méztartályokért jöttem fel.

Aztán kiderült a következő. 1912-ben rendkívül száraz tavasz volt s az akácvirágban semmi nektár nem képződött. Homoky álló B. kaptárakkal méhészkedett s ebben a népesség maximumát még mesterséges eszközökkel is az akácvirágra fejlesztette ki (Abony tele van akáccal és sok száz kat. hold akácerdeje a város mellett). Az előző esztendő gyenge volt s neki etetni kellett egész tavasszal s ott állott most szüret helyett felnépesedett kaptárokkal üresen, sőt annyira rossz volt helyzete, hogy szüntelenül etetnie kellett. Súlyos pénzekről lévén szó, megkockáztatta az utolsót, mintegy 170 drb B állókaptárát berakta két vagonba és elvándorolt Békésbe, melyről az arra felé utazók, úgy mondták, tarlóvirága van bőven.

— Mire végzek az utoljával, az eleje régen tele van!

Mit mondjak?! Csak egy pót pergetése 3500 kg. mézet adott. Leszámítva a költségeket etetési horribilis kiadásait ez évben 11000 korona tiszta jövedelmet hoztak méheik, akkor amikor méhészetének értékét ő maga csak 8000 koronára becsülte.

A mézet 80—90 fillérért adta el.

Homokyt gazdasági szükség készítette vándorlásra, amelynek eredményét álmban sem hitte volna előre. Ha az a nyár akácmezt hozott volna, ma is megelégedne egy szürettel, de azóta rendszeresen vándorol.

Mondani sem kell, hogy horribilis eredménye után mindenki, akinek zsebében pénz volt, méhészkedni akart Abonyban.

A háboru alatt még hallottam egy másik ottani méhésztől. Ekkor már nem volt végrehajtható az a rendelet, hogy a méheket szállító vaggont a személyvonathoz kell csatolni, berakta méheiket s a vagon ott maradt az állomáson s minden reménye is szétfoszlott, hogy hamarosan továbbítják, visszaszállította a kertjébe. Ekkor már a családok jórésze elpusztult, megölte a levegő hiánya őket. (A rácshoz tödültek s tömegükkel elzárták a levegőt s megfulladtak.) A méhészet vegyes kaptárokból állott.

Pár évet töltöttem a regáiban, hogy szülőföldjeimet a vándorméhészkedésbe belevezessem, amire különösen az vezetett, hogy ott a regáiban az akác 10—15 nappal korábban virágzik s ilyenformán 2 akáczüretet is lehet elérni, ha autókkal ideátra szállítjuk a méheket.

Kaptárkészítő tantolyam keretén belül megbeszéltük volna a méh életét és csak annak az egyféle kaptárnak a kezelését. Idő előtt kellett eljőnnöm, csak terv maradt, aminek kivételét most már nagyobb körben az erdélyi méhészek közt kell végrehajtani.

Mondjuk, Havadi környéki méhészek egy összejövetelükkor megbeszéltek, hogy vándorméhészetet létesítsenek. Gazdasági okok miatt egy méhészet sem lehet kisebb egy vagon méhnél. Megállapodnak a kaptár, keret méreteiben. Kisebb méhészetben a fekvő kaptárak jól beválnak, de nagyobb vándorméhészetben amely két vagon méhcsalád ca 300 kaptár, ez már nehezen kezelhető. Miért? Egy helyen maximálisan 50 család helyezhető el s 2—3 kmnyire tőle a méhlegelő szerint ismét egy ilyen csoport s így tovább. Tessék elképzelni a nehézségét: Idegen földön külön-külön felállított kaptárak között szaladgálni s azokat lakatolgatni... mert minden másodnap víz csak

oda az útja a kezelő méhésznek! Mennyivel nyugodtabb, ha a kaptárakat összerakható kis színekben helyeztük el, úgy hogy egyben két falát ezek alkossák s egy erős ajtó mentesíti az alkalmi tolvajoktól.

A nagy, mozdíthatatlan keret elsőrendű szükség, ép úgy a két anyás fészek is. Az elsőnek határt szab a kaptár súlya, mely csak a kezelhetőségig fokozható. A másodikkal elkerüljük az anyátlanodást és az anya hosszú időn át való kiválogatódását. Kevés méhészetben van olyan szaporán tenyésző anyafajta, amely zökkenés nélkül kielégíti egy nagyobb kaptárfészek igényeit. Az magától értetődik, hogy az anyák szárnyai levágják, mihelyt az anyanevelőből kikerülnek. Általában minden kaptár számára egy anyanevelő fülke szükséges tartalék anyának s kísérő méheinek.

Első évben betelepítik a kaptárakat s műlépekkel a mézért ellátják. A második évben a kinézett helyre a megfelelő virágmezőre utba indítják a méhészetet, mely aztán csak a tag kilépésekor adja vissza a kaptárt. Természetes, hogy egy vasuti állomás körzetéből célszerű összeszedni a méhészetet az első vándorláshoz.

A vándorlásnál, pergelésnél az egy felügyelő méhészen kívül segítségre van szükség, mi a tagok közül sor szerint történik, sőt a későbbi időben a már vándorló méhészetet az ország legkülönbözőbb vidékeiről érdemes összeállítani, jobban mondván a vándorméhészet látogatta vidékekről, hogy az utazási költségek minimálisak legyenek.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy soha semmi körülmények között ne fogadjanak el nem méhésztől méheket, mert az ilyen üzlet, amely évenként megduplázza a befektetett tőkét, úgy vonza a tőkét, mint az éjjeli fény a lepkét. Ma még szabadfoglalkozás a méhészet, de a tőke beavatkozására megnehezedik egyszerre minden. Be is kell fizetni a virág után fokozott adót a jövedelemből és a kis embert a versenyből kiszorító megszorításokat, rendeleteket a hatalom részéről. Addig fog élni a kisemkerek vándorméhészete, amíg tud üzleti titkot megőrizni, — ezért kerülendő el méhészt alkalmazása, — s amíg önmaguknak méhészkednek.

Ezek szerint egy vándorméhészet szerződéses alapon több méhészt kaptáraiból létesül. A haszon a részjegyek — a kaptárak száma szerint oszlik meg s nem X-nek vagy Y-nak családjaitól nyert egyéni haszna szerint így jobban-rosszban egyaránt osztoznak.

A fentebb előrebocsátott kikötés, hogy méhessé összeállítható kaptár alkalmas vándorméhészetre, nem azt jelenti, hogy a 3 fekvő-vándorkaptár v. más fiokos kaptár nem alkalmas vándorlásra. Amíg kisebb méretű a méhészet, addig jól megfelelnek és még talán később is speciális viszonyok között, de nagyban, amikor egy ór méhészre 300—500 kaptár esik, nehézkes, időt, erőt rabló. Vegyünk egy esetet. Egyenként álló kaptárakból egy éjszaka eltűnik 6 darab. Az őrméhész csak negyednap kerül oda és veszi észre. Mit csinál? Ott hagyja a méheket és beáll személyesen nyomozni? Hány napig fog ez tartani? s végül nem lesz meg, mert el ne felejtjük, a vándorméhészetet sehol sem látják szívesen. Alkalmatlan idegen. Tapasztalni fogják. Mihez fog, ha nap-nap után ledöntögetik kaptárait? (Sok vándorméhész fogja keservesen megbánni, hogy terméseredményével dicsekedett!)

A méhészgazda nem éri be azzal, hogy bizonyos számú kaptárral részes valamely vándorméhészetben, hanem házi méhészetéből évenként új és új csoportokat indít utnak és részes 5—6 méhészetben is, amíg aztán összpontosítja esetleg méheket egyetlen v. több saját vándorméhészetében, bár ez utóbbi kockázatosabb, mint az előbbi.

A vándorlás?! Telelésre legalkalmasabb az Al Duna vidéke Krassó Szörény, Mehedinț sib. megye, ahol a tél enyhe és rövid, a tavasz sok és korai virágot hoz. Gyümölcsfavirág is

sok van ezen tájon. Akácvirágzásnál fel lehet használni a Kárpáton túli és inneni vidék 10—15 napos különbséget kettős szünetre. Utána hárs kereshető fel, ha kiadós helyet ismerünk s erre jön a tarlóvirág, vagy erdőirtásos virágmező. Ahányféle virágmező annyi szüretelés!

Teherautókkal való szállítás is jól kifizetődik. A vasuti szállításnál a méhészegyesületnek kell kivívni azt a régi rendelkezést, hogy személyvonathoz csatolják a méheket szállító vaggont. Amíg ez nincs meg, nagyon kockázatos a vasuton való szállítás.

Azzal az óhajással írom e cikket, hogy bár minden méhésztársamnak meglenne a maga milliárdnyi munkása, amelyeknek segítségével a maga és családja megélhetését minél jobb módban biztosíthassa.

Egeres.

Szeness tanár.

A rajok gondozása.

Ha sikeresen és szakszerűen bevégeztük a rajzást, illetve a rajzás körüli teendőket, következik a legfontosabb méhészeti munkák közül a rajok gondozása. A méhész gazda nagy gondot fordítson most a befogott és az anya család méheire.

Mivel a rajoknak befogás után üres lakást, esetleg műlépkezdéses lépeket adunk, gondot kell fordítani arra, hogy ezek most tovább fejlődjenek és szaporodjanak, és megfelelő élelemmel legyenek ellátva.

Ugyan e hónapban ha kedvező időjárás van, szépen kezdenek fejlődni, mert most kezd virágzni a hársfa (Tilia), mécsvirág, fagyal, buzavirág stb., amik sok virágpórt és mézet adnak, de gyakran előfordul, hogy a nagy forróság, a nagy szeles idők elsorvasztják a virágokat, s ilyenkor a rajok nem tudnak gyűjteni, tehát hiányt szenvednek; ilyenkor szükséges etetni őket, még pedig elég bőven, nehogy éhen pusztuljanak, vagy mint ugynevezett éhező rajok elszédjenek, vagy esetleg más családhoz csatlakozzanak, ami gyakran szokott előfordulni. Leghelyesebben és biztosabban cselekszünk, ha a rajoknak beadunk 1—2 drb. mézes lépet, így nem fog a család éhezni.

Most már a további rajzást meg kell akadályozni, illetve korlátozni. Nagyon helytelen dolog az, amit több méhésznél tapasztaltam, hogy több rajt engednek, hogy nagyobb legyen a méhállományuk. Ez növesztí ugyan számát, de jó családjai nem lesznek, mert rendszeren az utórajok nagyon gyengék szoktak lenni, úgyhogy képtelenek még a nyár folyamán annyi eledelt gyűjteni, hogy elegendő legyen nekik egész télire, ami azt eredményezi, hogy etetni kell őket, mely elég fáradságos és a legtöbb esetben, ha nem egyesítjük más családdal, el szokott pusztulni.

Legegyszerűbb módja az, hogy kasnál, ha jó erős családunk van, 1—2 rajt eresztetni, a második rajt mindjárt befogás után az anya család helyére állítjuk, ennek pedig más helyet adunk; így az anyacs család méhei, mivel azok telve jönnek haza fáradtan, nem figyelik meg a kást, hanem a megszokott helyükre térnek be, a rajhoz. Így az anya család munkásnépében teljesen megfogy és nem fog többet meg-rajozni.

Kaplárnál szintén nem szabad tulzásba vinni, mert a család elnéptelenedésére és az anya elsatnyulására vezethet. Ha látjuk, hogy a családunk mégis meg akar rajozni, akkor a mézének és fiasításnak egy részét elszedjük, a költő létszámát kitágítjuk, üres lépekkel v. műlépkezdéses lodretekkel, az anyabölcsőket leszedjük egy kivételével, a mézűrt megnyitjuk, akkor nem fog többet meg-rajozni.

Jómagam jártam úgy a Dunántul, én is akartam nagyra növesztetni méhállományomat, és több rajt elvesztettem egy családból, a vége meg az lett, hogy hirtelen beállott egy nagy forróság és az etetést nehezen tudtam keresztülvinni s egyesítenem kellett, tehát sose vágy-

jon a méhész gazda, hogy egyszerre sok családjai legyenek, inkább legyen kevesebb, de jó erősek.

Fonos dolog most az anya állapotáról meggyőződni, e közül sokféle eshetőségek fordulhatnak elő. 1. Hogy termékenyülés közben az anya elvész, vagy nem ismeri meg a helyét (mert változtatták a helyét, ami nagyon helytelen, hogy párzasi időszakban a méhesen változtatnak) vagy előfordulhat az is, hogy a keretek kiszedése alkalmával a fiatal termékellen anya megriad, és idegesen fuikos ide-oda, a többi méhek meg idegesnek nézik és hamar oda rohannak és megölik.

Ha valamely családnál nem vagyunk biztosak, hogy megtermékenyült-e az anya, úgy arról meggyőződhetünk, ha fedetlen fiasítást adunk be nekik, és három nap múlva megvizsgáljuk és ha anyabölcsőt emelnek, akkor biztosan atyátlan. Vagy előfordul, hogy a többi családok már kiűzték a here méheket és egyik családnál még megvannak, biztosan anyátlanok és azért nem űzték ki; ha van termékeny anyánk, beadunk neki egy anyát, de nem, hogy neveljenek. Előfordul szintén, hogy egyik raj hirtelen beszünteti a lépesítést, és a be nem fejezett lépek oldalain anyabölcsőket emel, úgy mint a fenti esetben, ha nincs anyánk tartalékban, más rajjal egyesíteni kell.

Ha az anya megtermékenyült, a fiatal család hozzá fog szépen dolgozni, akkor levághatjuk a hereségeket, helyükre munkás lépeket építenek, ez is bizonyítja, hogy anyjuk megtermékenyült.

A figyelmes és gondos méhész gazda a bekövetkező bajoknak könnyen elejét veszi, ami óriási előnyére és jutalmára van, a gondatlan pedig rendszeren kárát vallja.

Sácueni, 1926. június 28.

Gránáth Jakab
gazdatiszt, okl. méhész.

Szemelvények tagtársaink leveleiből.

I.

Válasz Gajda Gábor méhésztársam kérdésére.

Méhésztársam által észlelt tünetek az orvostudományban közismert serum betegségnek felel meg, melyet azelőtt idiosinhráziának neveztek, halálos kimenetelt az orvosi irodalomban úgy tudom mindössze 2—3 esetet közöltek. Azonban ezek sem méhszurás, hanem gyógyszerumok ismételt befecskendezése után fordultak elő. A betegség lényege, hogy a fajidegen vérsavó, — jelen esetben azonban nem is vérsavó, hanem a hangyasav hosszabb időben történt befecskendezése után az emberi szervezet a védekező anyagot olyan nagy mennyiségben termeli, hogy ez a védekező ellenanyag mérgezi meg az emberi testet s okoz vízenyős duzzanatokat, csalánkiütést, hányást, hasmenést stb. Méh, illetve darázsszurás után egy 14 éves fiunál láttam ezeket a hirtelen fellépő ijesztő, de szerencsére ártatlan és muló tüneteket. A fiut a kopasz fején egy darázs szurta meg, a fullánkot én távolítottam el s nyomban ijesztő tünetek léptek fel, gégevíze nyóvel (fuldoklás) csalánkiütéssel s b.

Megvizsgálhatom méhésztársamat az idők folyamán a hangyasav iránt immunissá válik, vagyis a szervezete annyira hozzászokik ehhez a mérleghez, hogy később a szurás helye meg sem fog dagadni. Ezt 7 évi méhészkedésem alatt magamon és másokon is észleltem. Emiatt igazán kár volna abbahagyni a méhészkedést, lassan megszokja a szervezet a hangyasavat. Nem mondom főként eleinte ajánlatos az ovakodás, ne hagyja magát nagyon összecsapni, védekezzék méhészsapkával, kezyűvel, füstölővel s ami fő nyugodt, higgadt és tappintatos magatartással, a szurás helyét, ha hozzáférhető helyen van szivja, vagy szivassa ki és az egyéb ajánlott gyógyszereket vesse el. Ecet, aminiaszesz, nem is beszélve egyéb kuruzsló szerce-

ről, mint pld. agyag stb., mert ezek ha enyhítik is a fájdalmat, nem gyógyítják magát a szurást és mélyebb hatását.

Coștini—Rónaszék 1926. júl. 28.

Dr. Várady László.

II.

Gajda Gábor ur szemelvényéhez pár sorban némi hozzászólással szeretnék élni.

Ajánlatos, hogy méheiket mindenki ő maga kezelje, mert ez által gyakorlatot, kézügyeséget, bátorságot szerez.

A szurások ellen soh'se használjunk védő eszközt, mert ez megakadályoz gyors, de tappintatos és zajtalan munkánkban.

A sok dohányfüst méhekre való fuvása is lehetőleg mellőzendő, mert a nicotin a méh zsenge szervezeteire ártalmas.

Ellenben a méhek lecsendesítésére szénre hintett száraz tiszta marhatrágya füstöt fuvok, de ezt is, amikor igen felzudultak a méhek t. i. valami megrázkodtatás folytán.

A múlt években velem is megtörtént, hogy nagyon megdagadt a megszurt hely. Ma már megtörténik, hogy naponként 8—10 méh is megszur és még sem dagad. T. i. amikor a méhekkal foglalkozom első gondom, hogy a székfűszeges faolajos üvegem is kézügyben legyen. Szurás után a fullánkot eltávolítom, lehetőleg kiszívom a kis mérget, de faolajjal jól bemasszírozom a megszurt helyet. A bedörzsölést többször ismétlem, kivált amikor a fájdalom még nem szűnt meg.

Másoknak használ petrezselyem, hagyma levéllel való bedörzsölés.

Tanácsos a kezét a trágyafüst fölött bizonyos ideig tartani, mely esetben, ha a kézre is rászált a méh, nem szokott szurni.

1926. júl. hó 14.

Ismeretlen.

Zárszó.

A méhek leölése oly téma, mely körül csak egy vélemény, egy álláspont létezhetik: a leghevesebb óvás. — Így vártam is a kedves méhésztársaktól, akik „Alkalmazkodás“ című cikkemre reagáltak.

Kijelenthetem teljes büszkeséggel és nyugodt lelkiismerettel, hogy én — több mint félszázados méhészkedésem alatt — soha méhet semmiféle módon meg nem öltem, sem meg nem ölettem; hiszen ezt a drága állatot úgy szeretem, hogy ha tőlem függne, még a szobámban is tartanék belőle!

Sajnos, hogy még most is előfordulnak esetek, midőn a kedves munkásokat lekénezik: viszont, hála a buzgó méhész-apostoloknak, ilyen esetek már igen ritkák, főleg mióta a rakkaptárok és vegyes kaptárok szélesebb körben terjedni kezdenek.

Ha itt-ott valamely elmaradott méhesgazdára akadtam, aki ingatlan méhlokokkal dolgozott, — meghívtam magamhoz, hogy tekinse meg vegyes kaptáromat, mely a kupkának és a keretes kaptárnak elég jó kombinációja, mert kevés faanyag kell hozzá és egyszerű összetételénél fogva bárki maga is elkészítheti.

Most csináltak egy vegyes kaptárminit (miniatűr), melyet kedves Szerkesztő urnak megtekintés, bírálat és méhész kollégáinknak bemutatás végett be fogok küldeni.

Nem is képzeltem volna, hogy a vegyes kaptárban a méhek oly igazán jól érzik magukat, — úgy látszik, hogy ez megközelíti a kupkást abban, hogy a méhek természeti állapotukban éllhessenek, menten azon folytonos zaklatásból, melyben a keretes kaptár méhészel mind egy huron pendülnek...

A vegyes kaptárban a család ingatlan építményben él, tiz keretben pedig a gazda osztályrészét gyűjti össze, — amott a tőke, emitt a kamat.

Jó keretes kaptár ma 350—500 lej, a vegyes kaptár 100 lejből előállítható: furó-faragó embernél még olcsóbb!

Mindig egyes kaptárról beszélek, — több ily kaptár egymás fölélt szimetrikus képet nyújt és a szemnek is kellemes, — egymástól kellő távolban helyezhető el, nehogy a röplukak egymáshoz igen közel essenek.

No, de majd beszéljen a beküldendő minta!

Dr. Fényes Kálmán.

Egyleti élet.

Tagdíjnyugtázás. Az E. M. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be 1926. július 1. től.

1925. évre 50 L. tagdíjat fizettek: dr. Incze Sándorné Szilágyosmlyó, Petrás Lajos Resica, Vad János Marosvásárhely (30 L.) Cseh József, Tamás József Nagymedvés.

1926. évre 100 L. tagdíjat fizettek: Kovács Lajos Toplita, Czintos Márton Magyarfenes (25 L.), Kulcsár László Zilah (II. r.), Kovács Ferenc Kolozsvár, Korpos János Körösfő (II. r.), dr. Incze Sándorné Szilágyosmlyó, Rákosi Albert, Biró Sándor, Csizmas Géza Kolozsvár, Ötvös László Érmihályfalva (II. r.), Jederan Sándor Halmi, Barboni Miklós Bođófalva, Kalózy János Végvár, Paál Kálmán Somkerék, Nagy Gábor, Papp Sándor, Páncélcseh, Kiss Albert Olasztelek, br. Kemény János, Bors János Marosvécs, Máthé Sándor Csomafalva (II. r.), özv. Posta Lajosné Paptamási (II. r.), Matel Atanásziu Nagysomkut, Petrás Lajos Resica (I. r.), Kovács József Székelyföldvár (II. r.), Kerekes István Szilágyosmlyó (II. r.), Sántha Ignác Abrudbánya (II. r.), Vad János Marosvásárhely (70 L.), Székely Béla Kovászna (II. r.), Szabó János Kilyénfalva (II. r.), dr. Valda Péter Szilágycseh, Lázárov György Ó-benyő (II. r.), Garda János Geges (II. r.), Szabó Károly Nagysolymos, Linszky Józsefné, Nemes Judit, özv. dr. Papp Lajosné, Veres József, Kicsi József, Kurtz Lajos, Foith Zoila, Leonhardt Károly, Both Frigyes, Solymosi István, Halmágyi Ernő, Szentpéteri György, dr. Zándor Frigyes, Szakál Mihály Erzsébetváros (II. r.—II. r.), dr. Onisca György Szentjakab, Schafer Walter Szentiván, gr. Wass Béla Mezőzáh, Méhes Albert, Méhesy János Torda (II. r.), Kiss Lajos Torda, ifj. Treier László Tenkegörsöd (I. r.), Turna János Seprős, Cseh József, Tamás József Nagymedvés (I. r.), Tucudean Moise Kürtös, B. Bakó Imre Iriny (I. r.), Gálffy Ferenc Dés (II. r.), Kőr Margit Kolozsvár, Szegedi András Vajdaszentivány, Bedő Miklós Marosujvár, Tomes Ernő Fugyivásárhely, Tomes Gyula Bors (II. r.) Ifj. Miczák György Bodonos (II. r.), Szász Péter, Szász János Bégamonostor (II. r.).

1927. évre fizettek: Cintos Márton Magyarfenes (100 L.), Kulcsár László Zilah (50 L.), Korpos János Körösfő (I. r.) Kalózy János Végvár (I. r.), Matel Atanásziu Nagysomkut (I. r.), Székely Béla Kovászna (I. r.), Tomes Gynla Bors (I. r.), Szász János Bégamonostor.

Új tagok jelentkezése. Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta a következő méhésztársak kérték az E. M. E. tagjai sorába való felvételüket: Kassay Erzsébet Székelyudvarhely, Erheder Frigyes Palotfalva, Száraz Sándor Beienyes, özv. Wagner Adolfné Beszterce, dr. Ferianu Péter Marosvásárhely, Székely Árpád Gyorok, Jausz Oszkárné Gyorok, Izsák Mór Márton Szinerváralja, Bujanovics Béláné Érmihályfalva, Herberth Ervin Beszterce, Szöcs Gazdi János Gyergyóújfalu, Szedressy Andor Berna, Kovács Lajos Toplica, ifj. Szász Péter Bégamonostor, br. Kemény János Marosvécs, Simon János Maksa, Kovács Ferenc Kolozsvár, Tucudean Moise Kürtös, Bakó Imre Irina, Kiss Lajos Torda, Kabai Ferenc Szilágy-nagyfalu, Tomes Ernő Fugyivásárhely, Pálffy János Erdőhegy, Bedő Miklós Marosujvár.

Különfelék.

Tisztelt méhésztársak!

A f. évben a tagdíjak 100 lejre való felemelésével kapcsolatosan elhatározta az egyület, hogy a M. K.-t négy oldal terjedelemben fogjuk megjelentetni. Ezen határozatunknak ez ideig eleget is tettünk, bár az egyesületünk anyagi erejét rendkívül igénybe vette és számításunkat felülmutta. A nyomdai költségek és a papír árak július hó 1-től ujabban annyira emelkedtek, hogy azok fedezésére a folyó évre költségve-

tésileg felvett összeg nem elegendő, azért kénytelenek vagyunk — bár nehéz szívvel is — a lap terjedelmet ujonnan 2 oldalra redukálni. Ne korlátozza azonban t. méhésztársainkat a lap kisebb terjedelme közleményeik beküldésében — melyeket mindig örömmel fogadunk — csak arra kérjük, hogy a közleményeiket szorosán a tárgyat érintőleg, minél rövidebbre fogják, hogy azoknak a szerkesztőség által való lerövidítése mellőzhető legyen.

Jelen sorainkkal kapcsolatosan óhajjuk megemlíteni azt is, hogy egyesületünk anyagi helyzetét nagyban befolyásolja az a körülmény, hogy t. tagtársaink nagyobb része a tagdíjakkal hátrálékban van. Kérjük tehát azon t. tagtársainkat, kik a tagdíjukat még nem küldötték be, hogy azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, mert az egyesületünk csak azon esetben tud hivatásának és azzal kapcsolatosan a kötelezettségeinek eleget tenni, ha a tagok kivétel nélkül valamennyien eleget tesznek a vállalt kötelezettségnek. Lapunk augusztus—szeptemberi számát összevontan adjuk 4 oldal terjedelemben.

Cim és lakásváltozások pontos közlését kérjük, nehogy a lap küldésében fennakadás történjenk.

Pénzküldeményeknél kérjük az utalvány-szelvényen feltüntetni az összeg rendeltetését.

Lapunk múlt számához mellékelünk egy-egy tagsági nyilatkozatot. Több tagtársunk volt szives azt aláírni és beküldeni. Akik még nem szereztek volna ennek felhasználásával új tagot, kérjük, hogy mielőbb tegyék azt.

Figyeljük a tagdíj nyugtázásokat. Felkérjük tisztelt Tagtársainkat, hogy a tagdíj nyugtázásokat állandó figyelemmel kísérni sziveskedjenek lapunkban, mert postai pórtó kimélese okából a tagdíj nyugtázásokat csak a Méhészeti Közlönyben eszközöljük.

Műlép árak: Kg. ként 300 L. **Viasz árak:** Kolozsváron nagyban kg.-ként 200 L. kicsinyben 220 L. **Méz árak:** Kolozsvárt nagyban 36—40 L., kicsinyben 46—60 L. kg.-ként.

Özv. Kremnitzkyné szül. Frölich Ilona: **Házi mézestészta és méhtermékek feldolgozása** című füzetek kapható lapunk kiadóhivatalánál magyar, német és román nyelven. A magyar kiadvány ára 25 lei, a román és német 30 lei darabonként. Portó díja: 1 lei.

A fecske is elfogja a méheket. Mint kezdő méhész sok időt töltök méhesemben és figyelve a méhek munkáját és azt, hogy nem pusztítja-e őket valami ellenség, azt az érdekes megfigyelést tettem, hogy az ereszünk alatt jészkelő fecske pár állandóan a méhes körül csapkod, mely a fészektől kb. 6—8 méterre van. Idősebb méhész társamat me. kérdeztem, hogy a fecske nem pusztítja-e a méhet, kiöl megnyugtató választ kaptam. De én ebbe nem bíztam és elhatároztam, hogy magam győződök meg róluk. Lesben állva észrevettem, hogy a fecske a kaptár elejéhez csapott. Kéznel levő létrát birtelen a fészek alá támasztottam s ugyanakkor már az öreg fecske is ott volt hogy fiait esse; abban a pillanatban, midőn a hozott eleséget az egyik fióká szájába tette, a fiókat nyakánál fogva kikaptam a fészektől és a szájából tényleg méhet vettem ki. És így naponta a méhes körül csapkodva, a fecskék fiókáik és saját maguk táplálására sok száz méhet elpusztíthatnak. Kémer, 1926 jun. 16 án. Tisztelettel Dax Lajos.

Apróhirdetések.

Mézpergetőgépek minden nagyságban, mézesbődönök, mézszűrők állandóan kaphatók. Zeller Géza bádagosnál. Cluj, Kómálaja u. 4. Hotel Astoria mellett. Kerjen árjegyzéket. 3937.

Mézet állandóan veszek, ajánlatokat kérem bezküldeni Schwartz Nándor Carell-Maril címre. 3944

Eladó 48 méhcsalád, 40 kaptárban és 6 kesban, továbbá anyanevelő láda, faodu és 560 kléptett üres lép. Cím: Técsy József tanító Petridul-mic (Klspetri). Posta Aghires (Egeres).

„MÉH“

a magyar méhészek lapja
BUDAPEST, ARANY J.-U. 1.
A legelterjedtebb és legkedveltebb méhészeti szaklap.

Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal.
Előfizetési díj az 1926. évre 200 L. Beküldhető utalványon.

3930

Az E. G. E. kiadásában megjelent könyvek és egyéb nyomtatványok árjegyzéke.

1. ár, ha a füzetet személyesen veszi meg;
2. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi és egyszerű postal küldés mellett, a füzet megérkezéseéért felelősséget nem vállalunk.
3. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi ajánlott és felelős postal küldéssel.
4. ár, ha a füzetet utánvétellel küldjük meg.

Megrendelések azok értékével együtt az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Cluj—Kolozsvár, Str. Andrei Mureşan 10.) címére küldendők. Öt példányon felüli füzetmegrendelés esetén 25 százalék engedmény.

	Lel
1. Réti János. A trágyáról, a trágyázásról	5 6 12 16
2. Gáspár J.: A kaszálók és legelők ápolása	20 21 27 31
3. Virág Elek: Sertésenyésztés és hizlalása	20 21 27 31
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	5 6 12 16
6. Hauer Géza. A fejőstehénről	5 6 12 16
7. Hensch Árpád. A szántás-vetésről	5 6 12 16
12. Ritter G. A házikert	30 31 37 41
17. Ásványi Lajos. A vörös löhere természetéről	8 9 15 19
19. Herényi: A nyerstakarmányok eltevése	5 6 12 16
20. K. Vörös S. A gazdaságok berendezéséről	5 6 12 16
21. Marx Ferenc. A kosárfűz termelése	5 6 12 16
22. Kovács B. Házi állataink takarmányozása	5 6 12 16
30. Nemes István: Az öntözés	5 6 12 16
36. Jakab L. Állataink egészségének gondozása	10 11 17 21
38. Cserháti S. A gyomok kártékonyasága	5 6 12 16
43. Ikfalvi Szilómvélelésről	5 6 12 16
46. L'Hullier I. A kaposzta-félék természetése	5 6 12 16
47. Dr. Baintner F. A mezőgazd. szeszgyárak	5 6 12 16
52. Dr. Barna. A kenyéradó növények el-lenségei	10 11 17 21
56. Dr. Cséser Lajos: Kalauz a falusi gazdasági társadalomtudományban	10 11 17 21
57. Szász Ferenc. Tejgazdaság. Sajt készítés	15 16 22 26
58. Jászberenyi András. Tejgazdaság, vajkészítés	15 16 22 26
59. Cséser Gyula. Az utak és terek fásítása	5 6 12 16
60. Dr. Szentkirályi A. Erdély juhai és juh-tenyésztése	40 41 47 51
61. Dr. Pater B. A gyógynövénytermesztés	10 11 17 21
Dr. Nagy E. A gazdakörök szervezéséről	10 11 17 21
Hágtatási jegyzék darabja	5 6 12 16
Hágtatási és borjazási jegyzék darabja	5 6 12 16
Törzskönyvelési lap tehének és bikák részére	5 6 12 16
Próbafelírt napló darabja	5 6 12 16
Napszámjegyzék 100 oldalas	20 21 27 31
Napszámjegyzék 50 oldalas	15 16 22 26
Napszámjegyzék 16 oldalas	5 6 12 16
Szegődménylevél darabja	3 4 10 14
Gazdakörül alapszabályminta drbja	5 6 12 16
Mezőgazd. kamarákról szóló törvény	10 11 17 21
Az állattenyésztésről szóló törvény	10 11 17 21
Dr. Szentkirályi Ákos „Erdély szarvas-marha-tenyésztésének dolga”	15 16 22 26